

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

на ИЛИЯНА МАРИНОВА ЧОЕВСКА, редовен докторант

към катедра „История и теория на културата“ на СУ „Св. Климент Охридски”
по професионално направление 3.1. „Социология, антропология и науки за
културата“, докторска програма „Културология” (Валидиране на знания и
умения в областта на културата)

на тема: ФЕСТИВАЛИ НА „ТЕЖКАТА” МУЗИКА В БЪЛГАРИЯ.

**ВАЛИДИРАНЕ НА ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ ЗА ТЯХНОТО ОРГАНИЗИРАНЕ И
РЕАЛИЗАЦИЯ”**

от доц. д-р Лъчезар Антонов,

професионално направление 3.1. „Социология,

антропология и науки за културата“,

Катедра „Културология“, Югозападен университет „Неофит Рилски”

Дисертационният труд на Илияна Чоевска е с общ обем от 376 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография и девет приложения, релевантни на съдържанието на дисертацията и удачно допълващи основния текст. Библиографията включва 203 литературни и информационни източници на български и английски език. Не съм установил наличието на заглавия, посочени в библиографията, които да не са цитирани или косвено използвани в текста. Дисертацията е придружена от автореферат с обем от 43 стр., в който са представени основните моменти от дисертационния труд, неговите научни приноси, основните изводи и препоръки на авторката, както и публикациите ѝ по темата на дисертацията. Целите и задачите на изследването, както и неговият обект и предмет на изследване са ясно и точно формулирани в автореферата, а използваната методология е адекватно подбрана с оглед на поставените задачи в дисертационния труд и аргументирано представена в автореферата.

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

Темата на дисертацията е актуална в контекста на нарастващото значение на събитийния и фестивалния туризъм в световен мащаб. Тяхното бурно развитие през последните две десетилетия у нас налага задълбочено изследване на степента им на ефективност и потенциала им за развитие в контекста на новите предизвикателства, пред които те са изправени.

Дисертацията на Илияна Чоевска е посветена на слабо изследваната у нас тема за актуалното състояние на събитията, свързани с „тежката“ музика в България и възможностите за тяхното бъдещо развитие в съответствие с добрите международни практики. Изходната хипотеза, с която е подходено към тази тема се основава на допускането, че фестивалите в изследвания жанр у нас се характеризират с липсата на устойчивост, че техният потенциал е използван неефективно на общинско, регионално и на национално ниво. Още тук искам да отбележа, че прецизно проведеното от авторката емпирично изследване (както и задълбочените анализи на резултатите от него) потвърждават по един категоричен начин валидността на тази хипотеза. Безспорна заслуга на дисертантката е, че тя не се ограничава единствено до идентифицирането и систематизирането на слабите страни в начините на организиране, планиране и провеждане на изследваните от нея събития, но прави опит - и то успешен - да предложи и защити с научни доводи конкретни, реално приложими решения за справяне с установените от нея по емпиричен път проблеми и дефицити.

Днес, в условията на нарастващото търсене на работещи модели за минимализиране на негативните социални и икономически ефекти от пандемията COVID-19 върху туристическия сектор и развлекателните индустрии, този научно-приложен подход към проблемите, повдигнати в дисертацията придобива особена актуалност.

2. Структура на дисертационния труд

Увод. Научната теза, предметът и обектът на изследване са кратко и ясно представени в уводната част на изследването: *„Обект на изследването са събитията, ориентирани към „тежката“ музика, тяхната реализация и ролята на промоутърите, които я осъществяват. Предмет на*

настоящата дисертация е валидирането на знания и умения за организиране на специфични музикални фестивали в България с оглед подобряване на устойчивостта им.“ (стр. 3).

Съвсем логично, идеята за неустойчивостта на проблематизираните в дисертацията фестивали, произтичаща от липсата на дългосрочна перспектива за тяхното развитие, с която (идея) е подходено към настоящото изследване, е основополагаща за начина, по който докторантката дефинира в увода целта на своето изследване: „изработване на механизми, които да регулират дългосрочно провеждане на събитията“ (стр. 4). За постигането на тази цел авторката си поставя шест задачи, които по мое мнение тя е изпълнила коректно и последователно в рамките на своето изследване, използвайки адекватно избран от нея методологически инструментариум, включващ както количествени, така и качествени методи.

В Първа глава, озаглавена **„Тежка“ музика и фестивали – основни понятия** докторантката изяснява съдържанието на основните понятия, с които работи, както и връзките между тях. Разглеждайки въпроса за зараждането и развитието на културата на „тежката“ музика в България, авторката заявява в тази глава, че до средата на 80-те години „слушането на „тежка“ музика (в България) е абсолютно забранено“ (стр. 13). Бих искал да я попитам, къде и как е регламентирана тази забрана и на какъв тип източници се базира това нейно твърдение.

Във втора глава, озаглавена **Фестивалите за „тежка“ музика у нас: основни характеристики и организация** са очертани видовете събития в България, свързани с изследвания жанр и етапите на реализация на най-мащабните от тях. Тук авторката повдига важните за нейното изследване въпроси - кой, как и с какви знания и умения организира тези събития. Специално внимание е отделено на най-успешния фестивал за „тежка“ музика у нас – Kavarna rock fest в качеството му на „пример за преобразяване на малко населено място, за интегриране на фестивален туризъм и развитие на местна икономика“ (стр. 70), както и на „пример за липсата на дългосрочно планиране“ (стр. 117).

Трета глава – **Валидиране на знания и умения необходими за организиране на фестивали за „тежка“ музика в България** очертава основните възможности за придобиване и усъвършенстване на

знания и умения за организиране на събития и фестивали, както и основните възможности за валидиране на компетентностите на тези организатори, придобити извънучебна среда. В заключение докторантката ни е предложила и модел на екип, който може да реализира фестивали за „тежка“ музика с дългосрочни ефекти – нещо, което намирам за изключително полезно от практическа гледна точка.

В заключението са обобщени основните изводи от дисертационното изследване на автора.

3. Научни приноси

Приемам като убедителни и достоверни посочените в автореферата научни приноси на дисертационния труд. Докторантката е не просто изключително добре запозната със състоянието на проблема, който се е заела да изследва, но има и оригинален подход към него. Самата тема на дисертационния труд не е била предмет на цялостно научно изследване в България до този момент и в този смисъл нейният приносен характер не следва да бъде поставян под съмнение. Разработената типология на фестивалите за „тежка“ музика у нас, убедителният анализ на състоянието, в което се намират те днес и възможностите за тяхното устойчиво развитие в дългосрочен план предлагат една солидна основа за по-нататъшна работа както на самата докторантка, така и от други, изкушени от тази проблематика изследователи.

4. Въпроси и препоръки

В заключение към написаното ще си позволя да отправя три въпроса и една формална препоръка към авторката.

1. На 149 стр. от текста се казва следното: „Част от устойчивостта на един фестивал е възможността на промоутърите да се справят с непредвидени ситуации. През 2020 г. се случи нещо, което никой не е очаквал - пандемията от Covid 19.“ Бих искал да попитам докторантката, как точно според нея промоутърите на подобен тип масови събития могат да се справят с подобен тип непредвидими ситуации, за да гарантират устойчивостта на собствения си продукт.

2. На 208 стр., отново коментирайки условията за постигането на устойчивост, докторантката заявява следното: „Трябва да се работи в посока на неутрализиране на политическия фактор и да не се позволява при смяна на управление на дадено населено място да се губят традициите на събитие, градено с години, какъвто е случаят „Каварна“. Въпросът ми е, как точно авторката си представя това „неутрализиране на политическия фактор“ и с какви иновативни средства би могло да бъде осъществено то.
3. На 120 стр., коментирайки рок-феста в Каварна, докторантката заявява, че дори днес, когато фестивалът вече не се провежда, името на града е нарицателно на рок столица не само на България, но и на Балканите. На какво според нея се дължи тази устойчивост на представата и спомена за едно събитие, което вече не съществува? Дали този сантиментален спомен на феновете, емоционално свързани с мястото, няма да избледнее също толкова бързо във времето, колкото и изображенията на рок-звездите, с които бяха изрисувани панелните блокове в Каварна – неизменна част от символиката на бранда „Каварна рок“.
4. На няколко места в текста не става ясно кой е източникът на определена информация, използвана от авторката за нуждите на изследването. Така например на 117 стр. , коментирайки доводите, с които кметът на Каварна Нина Ставрева отменя Новогодишния рок концерт, докторантката пише следното: „Местните жители споделиха, че това е лъжа и те никога не са имали против празнуването с „тежка“ музика“. От това изречение не става ясно, нито кои са тези жители, нито на кого те са споделили тези свои мнения/обвинения. Тъй като горещо препоръчвам на авторката да публикува своето изследване, ще си позволя да я посъветвам да отстрани тези рядко срещани се, но все пак налични в текста неясноти, преди окончателното му предаване за печат.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията на Илияна Чоевска е оригинално научно изследване, с ясно изразени приноси моменти. Научните методи са удачно подбрани и

добре комбинирани. Проведените 30 полуструктурирани интервюта, проведеното анкетно проучване, обработката на данните от това проучване и тяхното представяне в графичен и табличен вид, отговарят на утвърдените научни стандарти за подобен род проучвания. Трудът е оформен и представен в необходимия академичен и технически вид. Проблематиката, на която той е посветен е актуална и значима, а авторските приноси към нея – безспорни. Изводите, които авторката прави и в края на всяка една от главите, и в заключението са обосновани и добре аргументирани. Авторефератът отразява точно и коректно основните положения и научните приноси на дисертационния труд. Всичко това ми дава основание да предложа на членовете на научното жури да вземе положително решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Илияна Маринова Чоевска по професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

09.04.2021

София

Член на научното жури:

Доц. д-р Лъчезар Антонов